

Euroopa Liidu
Nõukogu

Brüssel, 19. aprill 2021
(OR. en)

7397/21
ADD 1
LIMITE
PV CONS 4
RELEX 245

PROTOKOLLI KAVAND
EUROOPA LIIDU NÕUKOGU
(välisasjad)
22. märts 2021

SISUKORD

Lk

Muu kui seadusandlik tegevus

3.	Päevakajalised küsimused	3
4.	Lõunanaabrus.....	3
5.	Türgi	4
6.	Muud küsimused.....	4
LISA – Nõukogu istungi protokoll kantavad avaldused.....		5

Muu kui seadusandlik tegevus

3. Päevakajalised küsimused

Nõukogu tegi kokkuvõtte viimastest arengutest ELi suhetes Venemaaga pärast sanktsioonide vastuvõtmist kogu maailmas rakendatava inimõiguste rikkujate vastase ELi sanktsioonirežiimi alusel ning kinnitas veel kord viit juhtpõhimõtet.

Nõukogu käsitles põgusalt olukorda Venezuelas.

Nõukogu arutas lühidalt arengut Hongkongis, Lääne-Balkanil ja Gruusias.

Nõukogu võttis teadmiseks keerulise olukorra Myanmaris/Birmas ja toetas vastuvõetud sanktsioonipaketti.

Kõrge esindaja andis ministritele ülevaate hiljutistest arengutest Etioopias ning Soome välisministri uutest vahenduspüüdlustest.

Rootsi andis nõukogule ülevaate oma tegevusest OSCE eesistujana Mägi-Karabahhiga seotud küsimustes.

4. Lõunanaabras

Arvamuste vahetus

Nõukogu pidas arvamuste vahetuse kõrge esindaja ja komisjoni ühisteatise „Uuendatud partnerlus lõunapoolsete naaberriikidega – Vahemere piirkonna uus tegevuskava“ alusel, eesmärgiga taaskäivitada ELi strateegiline partnerlus lõunanaabritega.

5. Türgi

Arvamuste vahetus

Tuginedes kõrge esindaja ja komisjoni ühisteatisele „ELi ja Türgi vaheliste poliitiliste, majandus- ja kaubandussuhete hetkeseis“, pidas nõukogu 24.–25. märtsil toimuva Euroopa Ülemkogu liikmete videokonverentsi ettevalmistamiseks põhjaliku arutelu ELi ja Türgi suhete üle.

6. Muud küsimused

Hiina: Ministreid teavitati sellest, et Hiina on kehtestanud muu hulgas ELi ametnike, liikmesriikide parlamendiliikmete ja üksuste suhtes survemeetmed.

Ministrid kutsuti eelseisvale Brüsseli V konverentsile Süüria ja piirkonna riikide toetuseks ning neil paluti näidata ühtsust Genfis toimuval ÜRO Inimõiguste Nõukogu istungjärgul Palestiina paketi suhtes.

Valgevene: üks liikmesriik esitas uue algatuse – rahvusvahelise platvormi Valgevene vastutuse kohta.

Liibanon: üks liikmesriik teavitas riigis valitsevast poliitilisest kriisist.

Iraan: üks liikmesriik andis nõukogule ülevaate ministri visiidist Teherani.

Bosnia ja Hertsegoviina: üks liikmesriik esitas ühise mitteametliku dokumendi, millele on alla kirjutanud kuus liikmesriiki ning milles käsitletakse olukorda riigis ja edasist tegevust.

Tõstatati küsimus AKV-ELi lepingu õigusliku olemuse kohta.

Avaldused muu kui seadusandliku tegevusega seotud A-punktide juurde, mis on esitatud**dokumendis 7120/21**

A-punkti 8 juurde: Nõukogu otsus, millega luuakse Euroopa rahutagamisrahastu
Vastuvõtmine

KREEKA AVALDUS

„Kreeka kordab, et rahastu abimeetmete rakendamine peab kõigis etappides toimuma täielikus kooskõlas kõnealuse otsuse sätetega, kaasa arvatud artikli 33 lõike 2 punktis c ja artikli 56 lõikes 2 esitatud põhimõtetega. Kolmanda riigi alltöövõtjad ja/või üksused võib rahastu abimeetmete rakendamisse kaasata vaid juhul, kui asjaomane kolmas riik ei lähe vastuollu liidu ja selle liikmesriikide julgeoleku- ja kaitsehuvidega ning austab rahvusvahelist õigust ja järgib põhimõtet, mille kohaselt tuleb hoida heanaaberlikke suhteid liikmesriikidega.“

ROOTSI AVALDUS**konstruktiivse hääletamisest hoidumise alus**

„Rootsi ühineb otsusega luua Euroopa rahutagamisrahastu, mis aitab tugevdada ELi rolli ülemaailmse rahu ja julgeoleku tagamisel. Rootsi väljendab siiski veel kord oma muret, et Euroopa rahutagamisrahastu võib anda võimaluse tarnida surmava jõu kasutamiseks mõeldud kaitseotstarbelist varustust või platvorme väga keerulistes tingimustes ja poliitiliselt tundlikus keskkonnas.

Nõukogu otsuse toetamiseks jätab Rootsi endale õiguse konstruktiivselt selliste abimeetmete üle hääletamisest hoiduda, nagu on kinnitatud nõukogu õigustalituse avalduses. Rootsi õigus konstruktiivselt hääletamisest hoiduda ei sõltu mingil moel tema julgeoleku- ja kaitsepoliitika olemusest. Iga selline otsus põhineb riiklikel kaalutlustel, sealhulgas kavandatud abimeetme konteksti- ja juhtumipõhisel riskihindamisel.“

AUSTRIA AVALDUS

„Seoses nõukogu otsusega, millega luuakse Euroopa rahutagamisrahastu, rõhutab Austria, et see nõukogu otsus ei mõjuta mingil viisil Euroopa Liidu lepingu artikli 31 lõikes 1 sätestatud konstruktiivse hääletamisest hoidumise tagajärgi.

Nimetatud aluslepingu sätte lisati selleks, et võimaldada liidul tegutseda isegi siis, kui mitte kõik liikmesriigid ei saa osaleda ÜVJP/ÜJKP valdkonna jaoks kavandatud meetmetes. Selle terviklus on hädavajalik, et ELi tegevus võiks ulatuda Euroopa rahutagamisrahastust veel kaugemale.

Nõukogu otsusega, millega luuakse Euroopa rahutagamisrahastu, tagatakse, et Austria ei ole kohustatud rahastama ühtegi abimeedet, mida ta peab oma julgeoleku- ja kaitsepoliitika eripärast tulenevalt põhiseaduslikel või poliitilistel põhjustel tundlikuks. Sellega seoses rõhutab Austria, et tema võetud kohustus – ehk nagu on sätestatud kõnealuses nõukogu otsuses, täiendava summa eraldamine muudele abimeetmetele kui need, mis on seotud surmava jõu kasutamiseks mõeldud kaitseotstarbelise varustuse või platvormide tarnimisega – on vabatahtlikku laadi ega mõjuta tulevasi jätkukordi.

Üldsuunised ja käivitusetapis (2021–2023) rahastatavate abimeetmete kavandatud prioriteedid on Euroopa rahutagamisrahastu paketi lahutamatu osa. Nimetatud dokumendis on sõnastatud Euroopa rahutagamisrahastu eesmärk, mis on „liit, mis kasutab täielikult ära oma võimalusi ennetada konflikte, reageerida tõhusalt kriisidele ja aidata kaasa rahu kindlustamisele ülemaailmse julgeoleku tagajana“. Seetõttu on üldsuuniste kohaselt üks peamisi üldeesmärke, mida partnerriikidele mõeldud abimeetmed täitma peavad, tugevdada partnerriikide kriisiennetuse ja kriisidele reageerimise suutlikkust ning suurendada nende vastupanuvõimet, mis võimaldaks neil oma elanikkonda paremini kaitsta.

Lõpetuseks rõhutab Austria, et tagamaks, et abisaaja ei kasuta ELi antud varustust rahvusvahelise õiguse, eelkõige inimõigustealase õiguse ja rahvusvahelise humanitaarõiguse rikkumiseks, on vaja rakendada tõhusalt riski- ja kaitsemeetmete metoodikat.“

PRANTSUSMAA AVALDUS

„Prantsusmaa peab tervitavaks Euroopa rahutagamisrahastu loomise otsust (edaspidi „otsus“) ja soovib otsuse tõlgendamise kohta teha järgmised märkused.

1. Ajutise eelarvemehhanismi kohaldamisala hääletamisest hoidumise korral

Nõukogus tehtud töö tulemusel on välja töötatud usaldusväärne abimeetmete haldamise metoodika, mis annab kõik vajalikud tagatised tundliku varustuse tarnimiseks.

Alates 2018. aastast peetud aruteludes on mõned liikmesriigid siiski märkinud, et kõige tundlikuma varustuse (mis on mõeldud surmava jõu kasutamiseks) tarnimine võib osutuda nende spetsiifilise olukorra tõttu problemaatiliseks. Asjaomaste liikmesriikide olukorda arvestades otsustas nõukogu ELi lepingu artikli 41 lõike 2 teise lõigu alusel luua erandina erandimehhanismi, mis võimaldab neil liikmesriikidel teatavatel tingimustel mitte panustada rahaliselt meetmetesse, mis on seotud spetsiaalselt surmava jõu kasutamiseks mõeldud varustuse tarnimisega, säilitades samal ajal rahalise solidaarsuse põhimõtte rahastu kui terviku jaoks. **Mehhanism tagab seega selle alusel hääletamisest hoiduvatele asjaomastele liikmesriikidele ettevalmistavatel koosolekutel esile tõstetud probleemidest tulenevalt paindlikkuse.** Selle eesmärk ei ole kahjustada liikmesriikide ühtekuuluvust Euroopa rahutagamisrahastu abimeetmete toetamisel.

Varustust, mille suhtes seda mehhanismi kohaldatakse, tuleks määratleda varustusena, mis kuulub sõjaliste kaupade ühise Euroopa Liidu nimekirja kategooriatesse ML1–ML4, ning kategooriates ML6, ML9 ja ML10 osutatud platvormina, mis on varustatud kategooriates ML1–ML4 nimetatud relvade, paikse või integreeritud varustuse või laskemoonaga.

2. ELi lepingu artikli 31 lõige 1

Prantsusmaa tuletab meelde Euroopa Liidu lepingu artikli 31 lõike 1 teise lõigu sätteid:

*„Häaletamisest hoiduv nõukogu liige võib põhjendada oma käitumist, tehes käesoleva lõigu alusel ametliku avalduse. Sel juhul ei ole asjaomane liikmesriik kohustatud otsust kohaldama, **kuid ta aktsepteerib, et otsus seob liitu. Vastastikuse solidaarsuse vaimus hoidub asjaomane liikmesriik igasugusest meetmest, mis võiks sattuda vastuollu sellel otsusel põhineva liidu meetmega või takistada seda; teised liikmesriigid austavad tema seisukohta.**“* Prantsusmaa tuletab ka meelde, et see mehhanism ei mõjuta liikmesriikide kohustust aktiivselt ja tingimusteta toetada liidu välis- ja julgeolekupoliitikat lojaalsuse ja vastastikuse solidaarsuse vaimus, nagu on sätestatud Euroopa Liidu lepingu artikli 24 lõikes 3.

Liikmesriigi ELi lepingu artikli 31 lõike 1 teise lõigu alusel hääletamisest hoidumine ei mõjuta rahalist panust, mis jääb hääletamisest hoidunud riigi kanda, välja arvatud Euroopa Liidu lepingu artikli 41 lõike 2 teises lõigus sätestatud *„sõjalise või kaitsepoliitilise tähendusega operatsioonideks vajalikud tegevuskulud“*, mille puhul *„liikmesriigid, mille esindajad nõukogus on teinud ametliku avalduse artikli 31 lõike 1 teise lõigu alusel, ei ole kohustatud aitama kaasa [tegevuskulude katmisele]“*.

Otsuse artikli 5 lõikes 3 kehtestatud ajutine mehhanism ei mõjuta asutamislepingu kõnealuste sätete tõlgendamist.

Nõukogu määratleb mehhanismi kaalutlusõigusest lähtuvalt ja erandina ELi lepingu artikli 41 lõike 2 teisest lõigust, milles on sätestatud, et *„kui tegevuskulud ei ole kaetud liidu eelarvevahenditest, katavad liikmesriigid need kulud rahvamajanduse kogutoodangu järgi määratud skaala kohaselt, kui nõukogu ühehäälselt ei otsusta teisiti“*.

3. Abimeetme rakendamine ÜJKP missiooni või operatsiooni poolt

Otsuse artikli 33 lõikes 6 sätestatud abimeetme rakendamine ÜJKP missiooni või operatsiooni poolt aitab otseselt kaasa liidu julgeoleku- ja kaitse-eesmärkide saavutamisele seoses tema partneritega, eelkõige andes liidule kontrolli kogu koolitusahela üle, mis hõlmab koolitajate poolt varustuse tarnimist koolitatud vägedele. Liit ei saa sellega seoses sõltuda kolmandatest jõududest. Missioonide ja operatsioonide selline roll tugevdab ka liidu järelevalvesuutlikkust rahastus ette nähtud rangete regulatiivsete meetmete raames. Kuna ÜJKP missioonide ja operatsioonide volitused võtavad ühehäälselt vastu nõukogu liikmed, on vaja, et kõik liikmesriigid panustaksid nende missioonide ja operatsioonide rakendatavatesse abimeetmetesse.

Sellega seoses oleme seisukohal, et otsuse artikli 5 lõikes 3 ette nähtud mehhanismi ei saa kasutada abimeetmete puhul, mida rakendab ÜJKP missioon või operatsioon vastavalt otsuse artikli 33 lõikele 6.

4. Panuste tegemine pärast hääletamisest hoidumist

Otsuse artikkel 27, mis käsitleb panuste tegemist pärast hääletamisest hoidumist, ei piira ühegi liikmesriigi võimalust esitada mis tahes ajal ettepanekuid abimeetmete kohta, millele võib eraldada hääletamisest hoiduva riigi panuse. Abimeetmed peavad vastama ka kõrge esindaja poolt konkreetselt kindlaks määratud vajadustele ning nõukogu peab need otsuse artiklis 59 sätestatud korras ühehäälselt vastu võtma.

5. Usaldusväärne finantsjuhtimine ja rahastu tõhususe säilitamine

Artikli 5 lõikes 3 ette nähtud mehhanismi rakendamine peab olema kooskõlas usaldusväärse finantsjuhtimise põhimõtetega ja säilitama rahastu tõhususe, millele on osutatud otsuse põhjenduses 23 ja artikli 11 lõikes 6, artikli 27 lõikes 5 ja artiklis 32. See peab säilitama rahastu tõhususe ega tohi takistada liidu võimet anda artikli 5 lõikega 3 hõlmatud varustust toetusesaajatele, kelle suhtes nõukogu on teinud otsuse. See ei tohiks tekitada liigset eelarvelist või rahalist keerukust.

6. Järjepidevus Aafrika rahutagamisrahastuga

Nagu kinnitas Euroopa Ülemkogu oma 17.–21. juuli 2020. aasta järeldustes ja kooskõlas otsuse põhjendustega 16, 18 ja 19, peab Euroopa rahutagamisrahastu tagama järjepidevuse Aafrika rahutagamisrahastuga. Selle eesmärk on tugevdada meie partnerite sõjalist ja kaitsevõimet, tegeledes pikaajalise kohapealse vajadusega, ning see suurendab Euroopa Liidu missioonide ja operatsioonide usaldusväärsust, võimaldades anda kaitseotstarbelist varustust meie partnerite vägedele, keda me aitame koolitada.“

IIRIMAA AVALDUS

Iirimaa on väga toetav ELi ÜJKP suhtes, mis annab ELile suutlikkuse viia läbi rahuvalvemissioone ja konfliktide ennetamise missioone ning tugevdada rahvusvahelist julgeolekut kooskõlas ÜRO põhikirja põhimõtetega. Euroopa rahutagamisrahastu loomine tagab ÜJKP sõjalise tegevuse ning Aafrika rahu ja julgeoleku struktuuri rahastamise järjepidevuse.

Iirimaa tuletab meelde, et otsused, millega kehtestatakse rahastust rahastatavad operatsioonid ja abimeetmed, võetakse vastu ELi lepingu artikli 42 lõike 4 või artikli 30 lõike 1 kohaselt esitatud ettepanekute või algatuste alusel. Samuti märgib ta, et teatavates tingimustes ja tugevaid kaitsemeetmeid võttes on lubatud kasutada rahutagamisrahastu rahalisi vahendeid kaitseotstarbelise varustuse, sealhulgas surmava jõu kasutamiseks mõeldud varustuse või platvormide jaoks. Sellistes tingimustes soovib Iirimaa kasutada konstruktiivse hääletamisest hoidumise mehhanismi ja ei panusta seega surmava jõu kasutamiseks mõeldud varustuse rahastamisse, mida otsuses ette nähakse. Selle asemel annab Iirimaa, võttes vabatahtliku valikulise kohustuse, oma vastava panuse selliste abimeetmete eelarvesse, mis ei hõlma surmava jõu kasutamiseks mõeldud kaitseotstarbelise varustuse või platvormide tarnimist.

Iirimaa väljendab taas oma seisukohta, mille järgi ei ole Euroopa Liidu lepingu artikli 31 lõike 1 teise lõigu alusel konstruktiivse hääletamisest hoidumise mehhanismi kasutatav liikmesriik õiguslikult kohustatud asjaomast otsust kohaldama, kaasa arvatud rahastamise osas. Olgu märgitud, et kuigi Euroopa rahutagamisrahastu loomist käsitlev nõukogu otsuse eelnõu sisaldab sätteid rahaliste panuste kohta, mille eraldamine on konstruktiivset hääletamisest hoidumist kasutavatele liikmesriikidele kohustuslik, mööndakse ühtlasi, et selle aluseks on vabatahtlik valikuline kohustus. Iirimaa hinnangul on see kooskõlas tema õigusliku seisukohaga artikli 31 lõike 1 kohta. Mis puudutab konstruktiivse hääletamisest hoidumise alusel vastavate panuste tegemist, saab nõukogu otsus meie jaoks olema õiguslikult siduv, kuid soovime korrata, et liitume selle raamistikuga põhjusel, et soovime seda teha vabatahtlikult, mitte põhjusel, et peame end aluslepingute järgi kohustatuks seda tegema. Lisaks soovime rõhutada, et kõnealune nõukogu otsus on erandlik ja *sui generis* ning ei piira ELi lepingu artikli 31 lõike 1 teise lõigu üldist kohaldatavust.“

MALTA AVALDUS

„Malta kinnitab, et tema osalemine otsustes, mis käsitlevad operatsioone ja abimeetmeid ning selliste operatsioonide ja abimeetmete rahastamist Euroopa rahutagamisrahastust, ei mõjuta tema põhiseaduslikke kohustusi. Kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artikli 31 lõike 1 teise lõiguga jätab Malta endale õiguse hoiduda hääletamisest selliste abimeetmete üle, mis on ette nähtud surmava jõu kasutamiseks mõeldud kaitseotstarbelise varustuse või platvormide tarnimiseks.“

KOMISJONI AVALDUS

seoses Euroopa Liidu lepingu artikli 41 lõikega 2

„Komisjon leiab, et nõukogu otsuse artikli 1 lõige 2 ei saa muuta liikmesriikide ja institutsioonide kohustusi, mis on sätestatud aluslepingutes. ELi eelarve täitmisel kooskõlas ELi toimimise lepingu artikliga 317 ja vajaduse korral Euroopa rahutagamisrahastu raames võetavate abimeetmete haldurina tegutsedes kohaldab komisjon jätkuvalt ELi lepingu artikli 41 lõiget 2, mis välistab sõjalise või kaitsepoliitilise tähendusega meetmete rahastamise ELi eelarvest. Selliseid meetmeid rahastavad liikmesriigid.“

KOMISJONI AVALDUS

seoses abimeetmete rakenduseeskirjadega

„Komisjon märgib, et rahastu kaudu rahastatavate kulude rakenduseeskirjad on veel vastu võtmata.

Nõukogu otsuse artikli 11 lõike 6 punktis b on sätestatud, et abimeetmeid käsitlevad rakenduseeskirjad peavad olema kooskõlas määrusega (EL, Euratom) 2018/1046 (mis käsitleb Euroopa Liidu üldeelarve suhtes kohaldatavaid finantsreegleid (edaspidi „finantsmäärus“) ning tagama kõnealuse määrusega samal tasemel usaldusväärse finantsjuhtimise, läbipaistvuse ja mittediskrimineerimise, nendega peab sõnaselgelt põhjendama juhtumeid, mis nõuavad kõrvalekaldumist finantsmääruse eeskirjadest, et võimaldada sihipärast paindlikkust, ning nendega tuleb tagada, et peaarvepidaja poolt vastu võetud raamatupidamiseskirjad on kooskõlas rahvusvaheliselt tunnustatud avaliku sektori raamatupidamisstandarditega. Lisaks vaatab komitee selle sätte kohaselt kavandatud rakenduseeskirjad läbi tihedas koostöös halduriga, eelkõige tagamaks, et need on kooskõlas usaldusväärse finantsjuhtimise, mittediskrimineerimise ja põhiõiguste austamise põhimõttega.

Need kaitsemeetmed on olulised selleks, et komisjon saaks nõustuda abimeetmete halduri ja peaarvepidaja rolliga ning oma talituste kaudu seda täita. Komisjon kinnitab, et kohaldab abimeetmete suhtes alati rakenduseeskirju kooskõlas finantsmääruses sätestatud usaldusväärse finantsjuhtimise, läbipaistvuse ja mittediskrimineerimise põhimõtetega ning komisjoni institutsiooniliste õigustega ning tagab oma tegevuses alati põhiõiguste austamise.

Kui haldur ja/või peaarvepidaja leiab, et konkreetsel juhul ei ole võimalik rakendamist tagada neid põhimõtteid ja korda järgides, teavitab ta komiteed edasistest sammudest pärast küsimuse tõstatamist komisjonis asjakohasel tasandil.“